

Leuk

Enige tijd geleden alweer plaatsten we in deze rubriek enkele oud-Hollandse spelen. Dit keer hebben we het over malie. Malie of het maliespel is een spel, waarbij een houten bal met een slaghout op een lange baan met zo weinig mogelijk slagen tussen twee palen wordt geslagen, waarbij halverwege de baan een poort moet worden genomen.

Redactie: Hans Dijkhoff

Geschiedenis

In de 16e eeuw werd aan het Franse hof het balspel *mail* gespeeld. Van dit *jeu de mail* bestonden vier varianten. Bij het *jeu de mail au grands coups* moest men in een bepaald aantal slagen zover mogelijk komen. *Mail à la chicane* leek het meest op colf. *En partie en au rouet* werd respectievelijk door twee paren en individueel gespeeld, op een vaste lange baan. Met het Nederlandse maliespel wordt het Franse mail op een vaste baan bedoeld, *pallemaille* geheten, dat zou verwijzen naar het Italiaanse *pallamaglio*, bal en malie, in het Nederlands ook wel verbasterd tot *palmalie*. Het spel werd als deftig gezien en het bezit van een maliebaan gaf een zekere status.

Het spel

De houten bal werd geslagen met een *maille*, een flexibele stok van taai hout met een fluwelen handvat en voorzien van het enigszins

afgeschuinde en met metaal beklede hamerslag (Latijn: *malleus hamer*). Er waren ook stokken met aan beide einden een kop onder een andere hoek. Vaak werd het spel echter met het vertrouwde colfmateriaal gespeeld.

Op de vaste baan moest, net als bij het colfspel, de bal in zo weinig mogelijk slagen naar een doel worden geslagen - in dit spel een paal aan beide uiteinden van de baan. Daarbij diende in het midden van de baan ook nog een poort, de *passé*, te worden genomen. Het spel vergde de nodige fysieke kracht van de spelers.

Verskil tussen maliespel en colf

Een van de verschillen tussen het maliespel en colf was dat de bal bij het maliespel niet vanaf een tuitje, maar *op den gelijke gront* werd afgeslagen en ook laag moest blijven. Een boete voor *deselve op hoopies te zetten* kon drie schellingen (ca. € 0,07) bedragen. Met andere woorden: het was verboden op een maliebaan te colven, wat dus kennelijk wel gebeurde.

Het maliespel in Europa

Het maliespel was in de zeventiende eeuw populair in heel Europa. Veel Franse steden hadden een Champs de Mail. Londen heeft nog steeds zijn Pall Mall (*pallemaille*), kortweg Mall bij St. James's Palace. In de achttiende eeuw kreeg ook de stad Washington D.C. dankzij de Franse architect Pierre l'Enfant, een National Mall. Het is curieus hoe het woord Mall, in het Engels via de hoedanigheid van openbare schaduwrijke laan, nu in de USA, Canada en Australië de betekenis heeft gekregen van winkelstraat, of winkelcentrum.

Van de vier stedelijke maliebanen in Nederland, naast de baan van paleis Het Loo, rest in Den Haag nog het Malieveld, dat overigens niet voor het maliespel bedoeld was maar naast de baan lag (de huidige Boorlaan), en heeft Utrecht nog steeds de Maliebaan. ◀■

